

Estimările pentru rezervele de petrol ale materialului documentar „Economiia energetică” din lucrarea „Aspecte ale economiei românești” (1939) a Consiliului superior economic sînt aceleași pentru gazele naturale cu cele din lucrarea lui M. Vasiliu și apropiate în ceea ce privește petrolul : 95 000 000 tone (față de 112 000 000 tone).

Desigur aceste cifre nu mai pot fi considerate valabile ținînd seama că pînă acum, în întreaga sa istorie, România a consumat aproximativ 50 000 000 tone și aceasta mai ales pe seama necesarului sporit impus de dezvoltarea economico-socială a țării noastre în ultimele trei decenii.

În același timp tot nerealiste ni se par evaluările publicate în 1931 în lucrarea „Petrolul” editate de E. Severin în care se arată că „România ar putea produce 4 500 000 000 tone de petrol prin exploatarea zăcămintelor de petrol paleogene și neogene”.

Cu toate că evaluările privind rezervele de combustibili fosili diferă cîteodată, funcție de autor, din toate lucrările se degajă, însă, ideea comună de folosire cît mai judicioasă a acestor rezerve, aceasta avînd în vedere rezervele în general modeste de combustibili folosili care trebuie să asigure consumul pentru o perioadă cît mai îndelungată.

Încă din primele decenii ale secolului lucrările de specialitate trag următoarele concluzii :

— Pentru viitor o politică superioară de stat trebuie să introducă în țară o ordine în privința extracției, consumației și exportului combustibililor, astfel că nevoile unei industrii naționale suficient de dezvoltată, să poată fi satisfăcute numai cu resursele țării ;

— O propagandă intensă trebuie să se facă în privința economisirii combustibililor în toate ramurile lor de întrebuințare, indicîndu-se și remediile cele mai practice și mai științifice. O organizație specială pentru aceasta va trebui să fie întocmită ;

— Să nu așteptăm, ca în cazul epuizării gazelor naturale și petrolului să importăm carburanți lichizi străini, care ne-ar pune la bunul plac al țărilor producătoare, ci să studiem din timp, pe de o parte toate resursele de energie care le avem, iar pe de altă parte să creem altele noi.

La ședința de constituire a Institutului Național Român pentru Studiul Amenajării și Folosirii Izvoarelor de Energie (28 iunie 1926) Constantin Bușilă sublinia că punerea în valoare, amenajarea izvoarelor naturale de energie și utilizarea lor pentru cel mai bun folos al economiei naționale necesită în primul rînd fixarea unei politici raționale a izvoarelor de energie. Totodată se arăta că problema surselor epuizabile de energie, a combustibililor, prezintă un deosebit interes pentru țara noastră. Această problemă trebuie rațional soluționată în raport cu necesitățile consumului intern, ale politicii rezervelor pentru viitor și în concordanță cu interesele ce avem de a contribui la satisfacerea pieței mondiale.

Pentru obținerea unor rezultate reale în această chestiune va fi nevoie a se stabili un program complet de studiere a problemei combustibililor solizi, lichizi și gazoși, din punctul de vedere al surselor de energie.

Încă din 1926, a apărut totodată necesitatea punerii în valoare și a utilizării surselor inepuizabile de energie (energii regenerabile) care, în etapa actuală, a devenit un obiectiv de mare importanță.

SISTEMUL INFORMATIC AL ARHIVELOR STATULUI ÎN SPRIJINUL ECONOMIEI NAȚIONALE

FILOFTEIA RÎNZIȘ, MARIA KLAUS

În condițiile actuale, cînd informația este considerată ca unul din factorii cei mai importanți ai dezvoltării economice și sociale, implicarea nemijlocită a Arhivelor Statului la rezolvarea problemelor economice a devenit o necesitate obiectivă. Aplicarea tehnicilor moderne de prelucrare automată a informațiilor

conținute de Fondul Arhivistic Național a dus la realizarea Sistemului Informatic al Arhivelor Statului. Acesta prin părțile sale componente : SETFOC, SARIAS, SEDAS și SETM, centralizează și difuzează la nivel național, date din cele mai diverse domenii ale activității umane, inclusiv pe cele legate de tematica acestui simpozion.

Subsistemul SETFOC (Subsistemul de evidență tematică a fondurilor și colecțiilor) prelucrează informații despre : denumirea fondurilor (colecțiilor), istoricul instituțiilor creatoare de documente, anii extremi de funcționare a instituțiilor, anii extremi ai documentelor, stadiul operațiunilor arhivistice efectuate (inventariat, microfilm, cercetat tematic) ; instrumentele științifice în care au fost prezentate (inventar arhivistic, îndrumător, catalog, conspect, index). Ca rezultat al prelucrării automate am obținut inventarul alfabetic al fondurilor și colecțiilor. Ordonarea alfabetică a titlaturii lor sprijină listarea tematică sau gruparea fondurilor pe creatori de arhive, pentru a crea beneficiarilor posibilitatea de a regăsi informația în mod concentrat. Astfel, au fost listate grupat inspectoratele geologice și miniere, societățile petroliere, rafinăriile etc. Pe baza acestor informații orientative se identifică fondurile și colecțiile ce conțin date din același domeniu (economic, social, cultural etc.).

Pe lângă inventarul alfabetic al fondurilor și colecțiilor s-a realizat inventarul tematic al acestora, în care fondurile sînt clasificate pe trei nivele ierarhice : clase tematice, subclase și teme.

Informațiile obținute prin subsistemul SETFOC sînt completate cu cele din Subsistemul automat de regăsire a informațiilor din Arhivele Statului (SARIAS). Acesta este un subsistem modern de informare operativă în multitudinea de date cuprinse în fondurile și colecțiile din sistemul Arhivelor Statului. Caracteristicile și funcțiunile sale permit obținerea unor instrumente de informare și documentare atât pentru cercetarea științifică cit și pentru factorii de conducere din sistemul Arhivelor.

Prelucrarea informațiilor din documente, prin SARIAS, constă în cercetarea exhaustivă a documentelor din depozitele proprii, întocmirea unui rezumat, indexarea informațiilor pe baza unui clasificator tematic, codificarea elementelor de cotă, înmagazinarea și regăsirea automată a tuturor acestor date cu ajutorul descriptorilor.

Prin cercetarea tematică se evidențiază problemele principale și complementare din documente, referitoare la dezvoltarea politică, economică, socială și culturală a țării noastre, relațiile cu alte țări și se redau datele esențiale despre organizarea și funcționarea instituțiilor sau despre activitatea unor personalități.

Este interesant faptul că, documentele din Arhivele Statului se referă nu numai la evenimente și fenomene din istoria politică trecută ci și la aspecte din viața materială a poporului nostru cum ar fi proiectele nefinalizate sau inovațiile și invențiile neaplicate din diferite motive în economia românească din trecut.

După înmagazinare, informațiile sînt regăsite automat, prin cuvinte cheie sau combinații ale acestora, indiferent de zona geografică și perioada la care se referă. Cu ajutorul acestor liste pot fi localizate și selectate documentele referitoare la stabilirea locului unde se află anumite resurse, cunoscute în trecut dar neexploatate sau numai parțial exploatate ; natura și compoziția minereurilor, gradul de exploatare a minelor etc.

Cu prilejul desfășurării lucrărilor celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei am regăsit, prin subsistemul SARIAS, documente referitoare la dezvoltarea științei și tehnicii românești. O parte a acestor documente au fost incluse în volumul de documente, în curs de elaborare, intitulat „Istoria științei și tehnicii românești din epoca modernă”.

Pentru alte necesități de informare al căror principal beneficiar erau Arhivele Statului și activitatea lor de a introduce în circuitul științific și practică noi date economice, am regăsit informații referitoare la următoarele probleme : industrie extractivă, explorare minieră, exploatare petrolieră, teren petrolifer, țiței, gaz natural, aur, argint, fier, platină ș.a. Aceste informații au fost folosite la întocmirea unor articole publicate în „Revista Economică” și în alte periodice de specialitate. De altfel, câteva din măturile documentare au fost prezentate și în expoziția organizată cu prilejul simpozionului actual.

Paralel cu preocupările amintite am urmărit să sprijinim, în limita informațiilor înmagazinate în subsistemele noastre, anumite instituții, organizații și chiar ministere, care pentru depistarea și valorificarea unor noi materii prime, așa cum a fost cazul Ministerelor Minelor, Petrolului și celui al Geologiei, aveau nevoie de documentația păstrată în diferite fonduri și colecții arhivistice.

Izvoarele documentare referitoare la resursele naturale sînt îmbogățite prin intermediul subsistemelor SETM (subsistemul de evidență tematică a microfilmelor) și SEDAS (subsistemul evidenței activităților desfășurate la sălile de studiu).

SETM prelucrează automat rezumatele rolor de microfilm care cuprind documente referitoare la țara noastră, depistate în arhivele străine și achiziționate de DGAS. Astfel, de exemplu, la cererea de a se găsi documente străine privind industria extractivă românească au fost selectate fișele de rolă ale documentelor microfilmate de pe originalele aflate în fonduri din S.U.A., Anglia și R. F. Germania, iar la cererea de regăsire de date despre hidroameliorații au fost selectate și listate fișele de rolă ale unor documente din fonduri și colecții din Iugoslavia, Belgia și Franța, aflate la noi sub formă de copii microfilmate.

Realizarea subsistemului SEDAS va permite cunoașterea la nivel național a rețelei de unități ale Arhivelor Statului, a activităților desfășurate prin sălile de studiu ale Arhivelor Centrale și filialelor, a temelor și problemelor cercetate, a domeniilor de activitate cercetate, a fondurilor și colecțiilor investigate, precum și a unităților arhivistice din cadrul acestora, care pot fi utilizate la documentarea lucrării propuse. SEDAS va permite identificarea specialiștilor care pot fi consultați sau care pot sprijini rezolvarea problemelor de cercetare din diferite domenii de activitate.

Exemplele enumerate relevă numai cîteva din posibilitățile de informare oferite de baza de date a Sistemului Informatic al Arhivelor Statului.

Evident că, cercetarea tematică, cu prioritate a fondurilor economice, a arhivelor tehnice, a colecțiilor de hărți și planuri sau a fondurilor arhivistice aparținînd unor personalități din domeniul economico-științific, va contribui la îmbogățirea surselor de informare a specialiștilor. Pentru documentarea de interes local (județean, comunal) în sprijinul beneficiarilor, arhiviștii vor utiliza fișierele tematice aflate la sediile județene ale filialelor Arhivelor Statului. Acestea sînt instrumente manuale de informare rapidă și conțin un număr important de fișe tematice, care datorită caracterului specific, local al informațiilor, nu au fost introduse în calculator.

Avînd un caracter de recomandare, materialele puse la dispoziția specialiștilor din producție trebuie alese cu simț de răspundere, pe baza unei cunoașteri temeinice și exacte a problemei care interesează cercetarea cu caracter economic și în același timp tehnic.

Intrucît întrebările puse sistemului informatic sînt formulate de specialiștii acestuia, care au alte criterii de relevanță decît beneficiarii, în anumite cazuri s-ar putea întîmpla ca răspunsurile să nu satisfacă necesitățile lor de informare. Pe măsura primirii informațiilor, cerințele beneficiarilor se pot modifica. De aceea, interacțiunea beneficiar-sistem este obligatorie la nivelul oricărui serviciu care presupune regăsiri de informații pe temă.

În viitor, trebuie obținută o reacție inversă sigură și operativă între Arhivele Statului, ca furnizor de informații și beneficiarii acestor informații.

Ca o primă modalitate de realizare a acestei colaborări Arhivele Statului vor pune la dispoziția specialiștilor din economia națională, prin sălile de studiu, o serie de instrumente documentare, obținute prin prelucrare automată, ca : **inventare tematice** referitoare la probleme de natură economică, **indexuri cronologice** de localități și locuri care au fost prospectate geologic și **ghiduri tematice** pentru copiii de documente achiziționate din arhivele străine, ce conțin informații despre economia țării noastre.